

PETRO KLIMO KREIPIMASIS Į LIETUVIŲ TAUTĄ

„LIETUVIAI!

Ar yra pasaulyje kas būtų tiek prisikentėjęs, tiek vargo išvargęs, kiek mes, lietuviai, savo žemelėje? Dar žiloje senovėje mus draskė, plėšė ir žudė piktieji kryžiuočiai. Ir mūsų tėvų tėvai, seniai ir proseniai, prieš juos laisvę gindami, savo krauju kaip rasa, kaip lietumi apšlakstė kiekvieną tėvynės pašalėlį. Betgi neliko jie kryžiuočių vergučiai! Ir niekuomet jie nesileido, kad jų krašte bet kas svetimas lietuvių valdytų ar naudotų. Užtat per ištisus amžius jiems teko grumtis su savo kaimynais dėl savo krašto laisvės. O neprietelių buvo daug. Kiekvienas jų tetykojo apgrobti...

Ilgos, nepabaigiamos kovos ilgainiui nuliežė kraštą, nustelbė stangias jėgas, perlaužė Lietuvos stiprybę. Neišturėjome. Mus išdraskė. Rytų ir šiaurės milžinas paveržė mums žemę, atėmė laisvę, pančiais apkalė. Pietų pusės tariamieji talkininkai, patys likę belaisviais, čia pat, mūsų vaikams tykojo mums lietuvišką dvasią išplėsti. Griežti vakarų kaimynai pamažėli mažomis dalelėmis naikino mūsų brolius Prūsuose. Tarytum viena jūra mus užjaučianti beliko. Tik ji savo bangų liūdnu užesiu padėjo tiek amžių mums sielvartų dainas niūniuoti...

O patvariausi mūsų tautos sūnūs, tikrieji Lietuvos vaikai, tempė sunkų baudžiatvą jungą, savo kruvinu prakaitu maitindami sau priešininkus.

Kada gi, baudžiatvą kritus, Lietuva it miškas po žiemos miegų kėlės, – jai nugenėjo šaknis, atėmė žadą. Per 40 metų mus laikė nebyliais, o prašnekusius drąsuolius kalėjimas ir šiaurės speigai rovė iš mūsų tarpo. Mūsų vaikams norėta įskiepyti svetimą dvasią, įbrukti svetimą kalbą. Tarytum norėta atskirti vaikus nuo tėvų, tėvus nuo vaikų, kad jie, kits kito nesuprasdami, patys tamsybėje ir barnyje sumišę ir sugniužę.

Kas besurukuos, kas besurašys visa tai? Mūsų motinų ašaromis upės, ežerai, jūros paplūkę; mūsų tėvų kančias, rasi, tik pats pragaras pranoktų... Ir pagaliau šiandien mūsų kraštą svetimi pavertė žiaurios pjojovinės vieta. Puikiausios mūsų dirvos dėl jų tyrais pavirto, gražios sodybos dūmais nuėjo. Ir išdraskytas lietuvis elgeta paliko.

Ar gali būti pasaulyje dar, kas būtų tiek prisikentėjęs, tiek vargo išvargęs, kiek mes, lietuviai savo žemelėje?! Ir ar gali čia kas teisių daugiau turėti, kaip mes, tą savo žemę taip gausiai krauju, prakaitomis aplieję? Ir už ką turi mus kas tinkamas liežti, skausti, naikinti? Ar kitos tautos didelės ir mažos, vargusios, kentėjusios, neįsigijo savam krašte valios? Nejaugi mums vieniems pasaulyje ta juoda nevalios dalia per amžius skirta? Niekada ir niekad!

Lietuviai! Tiek amžių čia išvargę ir ligi šiol ištvėrę, argi mes savo vargams čia galo nerasime? Mes turime rasti, nes lietuviai esame ir žmoniškai gyventi norime!

Bet viena visados atmintinkite, ligi ant mūsų svetimi ponai turės valią, ligi jie ne mes čia šeiminkai būsime, ligi rusai, vokiečiai ir lenkai mus valdys ir gainios, o mes nesusipratę, iškrikę jiems tebetarnauti turėsime, – visa paliks vargams niekuomet galo nematysime. Svetimi ponai nepalies savo reikalų težiūrėję, savo letenos dėję, savo kalbos, savosios dvasios nebrukę... O lietuvis žūdamas iš kailio nersis...



Lietuvos pasiuntinybės Paryžiuje darbuotojai 1932 metais. Sėdi (iš kairės): Stasė Veitaitė-Zviaginčevičienė, raštvėde Jeanne Thérèse Desfaux, pirmasis Lietuvos Respublikos atstovas Prancūzijoje (1919–1925) ir ministras patarėjas (1925–1938) Oskaras Milašius, nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras (nuo 1925 m.) Petras Klimas, komercijos patarėjas Kajetonas Dobkevičius, raštvėde Marija Blažonytė, patarėjas, būsimasis LR Užsienio reikalų ministras Juozas Urbšys. Stovi (iš kairės): Mikas Šimavičius, kultūros patarėjas Jurgis Baltrušaitis (jaunesnysis), konsulinio skyriaus vedėjas Bronius Blavesčiūnas, liokajus, kurjeris Jean-Baptiste Barrault. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

Tuo tarpu čia mes esame savo žemėje, tėvų ir protėvių iš senovės mums paliktoje, mes turime visa savotišką: savo būdą, palinkimus, savąjį ūkį. Mes čia esame visai atskira tauta ir šalis, ir iš tikrųjų jokių svetimų ponų kaip ir kitos tautos neprivalome pripažinti. Mūsų pagaliau yra nemažai, turime ir jūros į platųjį pasaulį išeit, darbo irgi nevengiamo, vargo nebijome, jėgų ir šviesos taip pat nepasigendame. Trūko mums ligi šiol tik laisvės ir valios savo šalyje šeiminkais būti, ir čia saviškai bendram Lietuvos labai tvarkytis. Dėl to mes merdėjome, dėl to mes nykome, dėl to mes ir žūti galime...

Tik laisvi palikę, svetimų tautų nevarinėjami ir negrumiami, tik laisvi valdovai laisvoje savarankiškoje Lietuvoje tegalime savo gyvenimą tinkamai sutvarkyti ir kaip ir kitos nepriklausomos tautos sau gražią ateitį nukloti. Toks vienintelis tegali būti mums ir atlyginimas už išvargtą vargą. Ir mes patys pirmieji privalome jo ieškoti.

Žinoma, nelengvas tatai uždavinys. Ir ne dienai, ir gal ne metams čia darbo. Rasi, ir ilgai dar teks mums su visokiais mūsų laisvės priešininkais kovoti. Bet nenusigąskime, nenuleiskime rankų! Tiek amžių vilkų nešioti ir pamesti ligi galo, ir ištvėrkime! Susipraskime visų pirma! Ir šiandien, mūsų žilosios senovės prosenius atminę, gaivinkime savo širdyse jų karštą tautos laisvės troškimą! Uždekime dvasioje laisvos nepriklausomos Lietuvos obalsį ir jo vardu vienybėje kietai kita kitą remkime! Tas obalsis turi nušviesti mūsų patvarų darbą Lietuvos reikalams. Ir neleiskime pasirodyti mūsų tarpe ištizielių ir baiktolių dvasiai, kuri dėl išdžiūvusios kruopelės telaukia senų ar naujų ponų ir temoka, jų kalba švebeldžiudama, lanktis jiems! Pakaks mums ponų! Būkime ir jauskimės visur savo šalies šeiminkai, nes mes tokie turime būti. Ir reikia, kad visi pajustų tą mūsų supratimą.

Kada kiekvieno lietuvių ir lietuvių širdyje budės neslepama, stipri, laisva, lietuviška dvasia, kada kiekviena lietuvių ir lietuvis supras ir minės, jog jis čia šeiminkas, o ne kieno vergas turi būti, jog jam čia savo šalies teisės pridera, su jo kalba ir valia turi skaitytis, kada tėvai ir vaikai, dideli ir maži degs vienu Lietuvos laisvės – nepriklausomybės siekimu ir kada visi lietuviai kaip vienas žmogus tvirtai stovės tu Lietuvos reikalų sargyboje, – nebus baisūs ir patys pikčiausieji nepriekliai.

Tad tepažadina ir sustiprina žaibu aplėkęs tas šauksmas visą dar gyvą Lietuvą, ir mūsų tėvynę tikrai žėsus!!!“

1918 m. ruduo